

CADRUL NORMATIV CU PRIVIRE LA LEASINGUL FINANCIAR ÎN STATELE CU O EVOLUȚIE BOGATĂ A LEASINGULUI FINANCIAR

Cristina MARTIN,

doctor în drept, lector universitar (USM)

SUMMARY

The states where the leasing activity is wide-spread do not necessarily have special legal regulations in this respect. In many countries leasing operations are regulated by general civil or commercial legal provisions, as well as the tax and accounting regulations on leasing. However, there are many countries where leasing operations are regulated by a special law. But even in this case legal regulations are not uniform. The difference lies in various understanding of leasing.

Nu în toate statele, unde operațiunile de leasing financiar derulează cu succes, există o legislație specială dedicată acestora. În Marea Britanie*, Germania**, Danemarca, Țările de Jos activitatea de leasing nu este nici limitată, nici reglementată pe cale normativ-juridică.¹ În alte state ale Europei Occidentale mai mult s-au conturat formele clasice, fiind elaborate acte normative speciale, al căror scop este reglementarea juridică *nemijlocit* a operațiunilor de leasing (Legea Franței din 1966 privind leasingul echipamentului a fost luată ca bază pentru elaborarea legilor Portugaliei (1986) și Spaniei (1988)).² Legi speciale dedicate leasingului au și majoritatea statelor din fostul lagăr socialist.

Însă, reglementările legale privind leasingul diferă esențial de la stat la stat.³ De exemplu, rolul dreptului de opțiune la procurarea bunului este tratat absolut diferit: de la recunoașterea lui ca fiind element obligatoriu până la renunțarea totală la prezența acestuia în raporturile de leasing. Astfel, modelul francez și italian al operațiunilor de leasing (cu opțiunea de răscumpărare a bunului la expirarea contractului la un preț din care este exclusă valoarea ratelor de leasing) în Anglia este privit ca locațiune-vânzare. În SUA, dreptul la opțiune de asemenea nu este considerat ca fiind obligatoriu pentru calificarea leasingului. În Japonia, dreptul la opțiune în general nu se aplică.⁴

În unele state, legislația stabilește criterii de delimitare a leasingului financiar de cel operațional (Franța, Belgia, Spania, Țările de Jos, Grecia, Brazilia, Argentina, Ungaria, Panama, Turcia, Rusia, România etc.), în altele

* Unul dintre puținele acte normative în Anglia, de exemplu, care tangențial reglementează operațiunile de leasing, este Actul privind Creditul de Consum (Consumer Credit Act) ce conține norme juridice privind creditele pentru consumatori.

** În Germania, regulile leasingului au fost stabilite de acte normative bazate pe dreptul comercial.

nu există deosebiri legal stabilite (SUA, Marea Britanie, Japonia, Germania, Austria, Australia, Canada, Republica Cehă, Danemarca, Israel, Finlanda etc.). Totodată, în cadrul evidenței contabile și impunerii fiscale și în aceste state leasingul este delimitat pe tipuri de leasing: financiar și operațional.⁵

Legislația Italiei, SUA, Franței stabilește cerințe speciale pentru derularea operațiunilor de leasing. Contractele de leasing necesită a fi înregistrate în instanțele de judecată în vederea anunțării terțelor persoane, al căror cerc este stabilit de lege, despre proprietarul obiectului leasingului.⁶

Lipsa uniformității în legislația leasingului este corelată cu deosebirile esențiale existente în standardele și regulile de evidență contabilă din diferite state. De exemplu, sistemul anglo-saxon al evidenței contabile (aplicat cu mici modificări în Olanda, Germania, Belgia, SUA, Japonia, Grecia) tinde să oglindească potențialul economic al societății comerciale în mod adecvat și, din acest considerent, cere reflectarea așa-numitei „proprietăți economice” la bilanțul locatarului. În Franța și în țările Europei de Sud, dimpotrivă, ținerea evidenței contabile a operațiunilor de leasing rezultă din dreptul de proprietate al locatorului asupra obiectului leasingului. În primul caz, evidența contabilă este ținută conform Standardelor privind evidența leasingului elaborate de către Comitetul pentru standardizarea internațională a evidenței contabile și aprobate de țările în cauză. Însă, Comisia Uniunii Europene și Organizația leasingului din Europa susțin totuși proprietatea juridică asupra obiectului leasingului⁷, cerând, respectiv, ca aceasta să fie reflectată la bilanțul contabil al locatorului.

În conformitate cu legislația majorității statelor capitaliste dezvoltate, transmiterea echipamentului și utilajului în leasing era reglementată până nu demult

de normele generale privind locațiunea. Doar în ultimul timp, în legislația civilă a unui șir de state a fost definit leasingul, precum și unele tipuri și categorii ale acestuia, iar unele state în general au adoptat acte normative special dedicate leasingului. Deși, trebuie să recunoaștem că prezența unei legi speciale dedicate operațiunilor de leasing nu este factorul determinant al dezvoltării acestuia.

Conform cercetărilor efectuate de N.N. Popova⁸ și concluziilor făcute în domeniul reglementării juridice a leasingului în diferite state, acestea sunt clasificate în trei grupe de bază:

1) țările continentale ale Europei Occidentale (Franța, Belgia, Italia), care au legi ce reglementează nemijlocit activitatea de leasing;

2) țările a căror legislație conține prevederi legale cu privire la operațiunile de leasing (țările „de drept comun” – Anglia, Noua Zeelandă, Australia);

3) țările care nu au legi și acte subordonate legilor special dedicate leasingului (SUA, Germania).

Cunoscând că volumul esențial al operațiunilor de leasing în anul 2000 a fost concentrat în șase state: SUA, Japonia, Germania, Marea Britanie, Franța și Italia, observăm că nu prezența unor legi speciale dedicate leasingului este factorul determinant în ponderea activității de leasing, ci mai mult nivelul economic, în special situația industrială a statului. Totodată, suntem de acord că o legislație „investițional orientată” poate facilita mult dezvoltarea operațiunilor de leasing în stat.⁹

În continuare, pentru analiza situației normativ-legale a statelor-lider, vom scoate în evidență reglementările juridice ale acestora privind desfășurarea tranzacțiilor de leasing, în special a celor de tip financiar. De asemenea, considerăm important să analizăm și cadrul legal al Federației Ruse, al României, state unde există acte normative consacrate leasingului financiar și a căror legislație stă, de regulă, la baza inspirației legiuitorului moldovean. Așadar:

Statele Unite ale Americii. În a doua jumătate a secolului XX, în SUA au fost adoptate un șir de acte normative ce reglementează desfășurarea activității de leasing. Inițial, băncile nu aveau dreptul de a participa în calitate de locator în operațiunile de leasing. Însă, acestea participau activ în calitate de creditori ai companiilor de leasing. În anul 1963 băncilor le-a fost permisă practicarea nemijlocită a activității de leasing. În rezultat, multe bănci americane au fondat companii specializate de leasing sau au creat departamente mari ce activau în această direcție. Mai târziu, în 1987, conform Legii privind concurența echitabilă în activitatea bancară, băncilor le-a fost stabilită o limită de investire în contracte de leasing – în mărime de nu mai mult de 10% din valoarea activelor sale.¹⁰

La dezvoltarea rapidă a leasingului în SUA a contribuit și politica promovată de stat, care din start a elaborat un program de stimulare a operațiunilor de leasing: erau permise diverse scheme flexibile de achitare, facilități fiscale pentru investiții, posibilitatea amortizării rapide a bunului etc.

În noiembrie 1976 a fost adoptat Standardul de Stat Financiar Contabil (FASB) 13 (în vigoare – din 1977) ce reglementează regulile de ținere a evidenței contabile privind operațiunile de leasing.¹¹ Normele FASB 13 reglementează ambele tipuri de leasing: leasingul operațional (care este tratat ca o locațiune ordinară) și leasingul financiar (asimilat vânzărilor și cumpărărilor în credit). Pentru delimitarea acestora, legislația fiscală pornește de la criteriul *scopului* pentru care a fost încheiat contractul de leasing, arătând că pentru a se considera leasing financiar părțile urmaresc transferul dreptului de proprietate încă de la semnarea contractului. Prin urmare, în SUA, un contract este considerat ca leasing financiar dacă îndeplinește una din următoarele condiții¹²:

- la expirarea duratei contractului de leasing, proprietatea asupra bunului se transferă automat către locatar;

- contractul include opțiunea de cumpărare a obiectului leasingului la o valoare netă inferioară valorii de piață (*bargain-purchase option*);

- perioada locațiunii reprezintă 75% sau mai mult din durata vieții economice a bunului ce constituie obiect al contractului;

- valoarea actualizată a ratelor de leasing este egală cu sau mai mult de 90% din valoarea de piață a bunului, calculată la încheierea contractului.

În anul 1981, în SUA a fost adoptată Legea privind reforma sistemului de impozitare. Aceasta stabilea criteriile de atribuire a tranzacțiilor la activitate de leasing. În special, au fost permise convențiile privind transmiterea către compania-partener a facilităților fiscale în orice perioadă convenabilă pentru părți. În anul 1982, în Legea privind impozitarea a apărut termenul „leasing financiar”, care era definit ca o tranzacție în cadrul căreia locatorului i se transmite în folosință utilaj, pe o durată ce este egală sau comparabilă* cu durata de funcționare utilă a acestuia; ratele de leasing se achită locatorului și nu creditorului; locatorul este responsabil pentru deservirea tehnică, achitarea impozitelor și asigurarea bunului; valoarea totală a ratelor de leasing achitate de locatar în întregime acoperă valoarea bunului și asigură locatorului un venit raportabil la capitalul investit.¹³

*Termenul „comparabil” în acest sens este, în opinia noastră, un termen ce presupune o largă interpretare și, respectiv, majorează riscul apariției disputelor între terți.

În 1986, climatul fiscal favorabil a fost limitat, deoarece Guvernul SUA a considerat că operațiunile de leasing sunt o modalitate de a „exporta” facilitățile fiscale.¹⁴ Astfel, a fost redus brusc avantajul economic al leasingului, însă dezvoltarea leasingului în SUA nu s-a stopat, deoarece acesta, oricum, a rămas unul dintre cele mai avantajoase și flexibile modalități de creditare.

În prezent, leasingul în SUA este reglementat de o combinație de drept cutumiar, de legi referitoare la proprietate și de anumite texte din CCU (în redacția anului 1990), care tratează vânzarea, locațiunea (art. 2A-103) și tranzacțiile la termen, precum și de reglementările fiscale.¹⁵ În 1999, la 11 martie, au fost aprobate noile reguli de efectuare a operațiunilor de leasing internațional (*cross-border*).¹⁶

Japonia. În prezent, Japonia nu are o bază juridică specială dedicată leasingului, companiile de leasing fiind libere în stabilirea conținutului contractelor încheiate, bazându-se, în principal, pe reglementările Codului civil. La data de 31 martie 1988, Directorul Agenției Naționale de Administrare a Taxelor a aprobat noile Recomandări (Recomandările precedente au fost adoptate cu 10 ani înainte) privind *leveraged leasing*.¹⁷ În Japonia, tranzacția este recunoscută ca leasing financiar dacă corespunde următoarelor condiții¹⁸:

a) termenul leasingului este strict stabilit și reprezintă nu mai puțin de 70% din durata de funcționare utilă a bunului (60% – dacă durata de funcționare utilă este de 10 și mai mulți ani);

b) valoarea totală a ratelor de leasing este comparabilă cu valoarea cheltuielilor efectuate pentru procurarea obiectului leasingului;

c) este interzisă anularea contractului de leasing pe toată perioada lui de acțiune.

De remarcat că în Japonia instituțiile bancare nu au dreptul să practice activitate de leasing în mod direct. Participarea maximală a acestora în tranzacții de leasing a fost de 10%, asemenea legislației Franței, SUA, acum fiind redusă la marja de 5%.¹⁹

Germania. Inițial, primul deceniu de utilizare a leasingului (de la începutul anilor '60 până la începutul anilor '70) în Germania nu exista o reglementare specială a leasingului. În principalele acte codificate de drept privat ale Germaniei, așa cum sunt Codul civil german (CCG) și Codul comercial german (CCoG), precum și în alte acte legislative lipsește definiția legală a leasingului. Lipsesc și alte norme juridice care îl reglementează în mod special.²⁰ Aceasta se explică prin faptul că în anii 1900, când au fost adoptate CCG și CCoG, activitatea de leasing încă nu era practică în Germania. Astfel, reglementarea juridică a leasingului a pornit pe calea „precedentelor judiciare”. La moment,

toate regulile legale privind activitatea de leasing sunt bazate pe reglementările CCG, CCoG, pe practica judiciară și pe deciziile autorităților fiscale.

Definiția leasingului, precum și a contractului de leasing lipsește în CCG, acesta fiind reglementat, conform art. 535 din CCG, ca contract de locațiune. Conform acestei legi, locatarul are dreptul să folosească bunul contra unei plăți. Pe lângă acestea, se aplică prevederile legii cu referire la condițiile generale ale activității comerciale și ale legii vizând creditul de consum. În general, în Germania nu există restricții privind categoria bunului care poate fi acordat în leasing, deși cerințe speciale privind înregistrarea se aplică la leasingul produselor software.²¹

Instrucțiunile privind leasingul sunt niște reguli administrative, obligatorii pentru organele financiare. Prevederi vizând leasingul cu achitare deplină pot fi găsite în Decretul privind activele mobile din 19 aprilie 1971 și în Decretul privind bunurile imobile din 21 martie 1972. Decretul din 22 decembrie 1975 reglementează contractele cu achitare parțială și, de regulă, se aplică doar bunurilor imobile. Contractul de leasing al bunurilor mobile cu achitare parțială este încheiat în conformitate cu Decretul din 23 decembrie 1991.²²

Prevederile legale referitoare la regimul fiscal aplicabil operațiunilor de leasing (Decretul din 19 aprilie 1971), reglementează trei tipuri de contracte²³:

- contractul standard, încheiat pentru o perioadă fixă, cuprinsă între 40% și 90% din viața economică a bunului, la a cărui expirare finanțatorul reia bunul, pentru a-l vinde pe piață;

- contractul reziliabil, care se încheie în aceleași condiții ca primul, dar utilizatorul are dreptul de a-l rezilia în orice moment, sub rezerva efectuării unor vărsăminte;

- contractul cu opțiune de vânzare în favoarea finanțatorului, care are facultatea ca, la expirarea unei perioade irevocabile, să-l constrângă pe utilizator să cumpere bunul.

Conform legislației germane, obiectul leasingului este la bilanța locatorului, deoarece în caz contrar contractul este calificat ca fiind o tranzacție de credit, ceea ce pune la îndoială statutul legal al locatorului ca proprietar juridic al bunului.

Începând cu 1 ianuarie 1999, în Germania, în cazul insolvenței locatorului, locatorul are dreptul preferențial față de ceilalți creditori ca fiind proprietarul bunurilor date în leasing²⁴; de altfel, acest fapt este prevăzut și în noua Lege cu privire la leasing a Republicii Moldova.

Marea Britanie. Prevederi cu referire la leasing în Marea Britanie pot fi găsite în diverse acte subordonate legilor și în precedentele judiciare, care se referă, în

special, la alte subiecte. La etapa actuală, legislația britanică privind leasingul este foarte modestă. Reflecții asupra leasingului putem întâlni în Actul privind creditele de consum (*Consumer Credit Act*) din 1974, precum și în Actul privind protecția consumatorului (*Consumer Protection Act*).²⁵

În Marea Britanie de asemenea există problema delimitării contractului de leasing de alte contracte similare, îndeosebi de contractul de locațiune-vânzare. Criteriu de bază pentru delimitarea acestora este prezența dreptului de opțiune al locatarului de a procura bunul la expirarea contractului de leasing, dreptul de opțiune atestând prezența unui contract de locațiune-vânzare (în 1965 a fost aprobată Legea privind locațiunea-vânzarea, aceasta având redacții mai vechi – din 1938, 1954, 1964).²⁶

Ca și în SUA, leasingul este examinat, apreciat, definit, în principal, din punct de vedere contabil, fiind reglementat de normele Standardului Contabil CCAP 21 „Evidența contabilă a tranzacțiilor de leasing”, aprobat în august 1984.²⁷

Contractul este recunoscut contract de leasing, dacă întrunește cel puțin una din următoarele condiții²⁸:

1) contractul este încheiat pe un termen nu mai mic de 75% din durata de exploatare a bunului;

2) contractul prevede o achitare deplină sau esențială* a valorii obiectului leasingului pe parcursul acțiunii contractului;

3) contractul prevede posibilitatea prelungirii leasingului pentru o compensare reciprocă, care e mai mică decât ratele de leasing existente la etapa dată pe piața liberă.

În Marea Britanie, deși opțiunea de a procura bunul la expirarea contractului de leasing nu este esențială, astfel că acest drept poate fi exercitat numai în funcție de clauzele convenite de părți la încheierea contractului de leasing, important pentru tratamentul juridic și contabil al operațiunilor de leasing este transferul riscurilor și al beneficiilor către utilizator. Însă, spre deosebire de alte legislații, acest criteriu este exact – „testul de 90%”, ceea ce înseamnă că dacă la încheierea contractului valoarea totală a plăților este egală sau mai mare de 90% din valoarea reală a bunului, se prezumă că riscurile și beneficiile se transferă la utilizator.²⁹

În **Franța**, leasingul este reglementat expres de Legea nr. 66-455 din 1966 privind întreprinderile care practică credit-locația** și de Decretul nr. 72-665/1972 privind publicitatea operațiunilor de credit-locație în materie mobilă și imobiliară.³⁰

* Termenul „esențială” în acest caz poate crea riscul unor variate interpretări ale normei juridice.

** După E.V. Kabatova, Legea Franței a fost prima lege special dedicată transmiterii utilajului în folosință temporară [31, p. 55].

Tranzacțiile de leasing financiar sunt numite operațiuni de credit-locație (*credit-bail*). Potrivit legii, clasificarea de bază a operațiunilor de credit-locație pornește de la natura bunului ce constituie obiect al contractului de locațiune, existând astfel trei tipuri de credit-locație: mobilă, imobiliară sau credit-locația fondului de comerț. În cazul în care operațiunea are ca obiect un bun mobil care nu este destinat activității profesionale, ci folosinței familiale, vor fi aplicate prevederile Legii nr. 78-22/10.01.1978 privind creditul mobilă.

Legea franceză nr. 66-455/1966 stabilește, în art. 1 pct. 1, că operațiunile de credit-locație sunt acele operațiuni de locațiune a echipamentului, procurat cu scopul de a fi transmis în locațiune de către societatea care rămâne proprietarul bunului, în care este prevăzută posibilitatea locatarului de a procura echipamentul sau o parte din acesta la un preț convenit cu locatorul cu luarea în considerație a ratelor de leasing achitate, sau cel puțin a unei părți din acestea. Astfel, criteriile de bază pentru calificarea contractului ca fiind de credit-locație sunt: a) procurarea echipamentului cu scopul de a-l transmite ulterior în locațiune; b) acordarea locatarului a dreptului de a procura echipamentul la expirarea termenului contractului și c) stabilirea la momentul încheierii contractului a unui preț la care locatorul ulterior poate procura echipamentul.³¹

Observăm că unul dintre criteriile de calificare a contractului ca fiind de credit-locație este prezența în contract a opțiunii de a procura obiectul leasingului la expirarea contractului, pe când un contract de leasing este caracteristic prin faptul că locatorul, pe lângă opțiunea de a procura bunul, are dreptul să restituie bunul sau să prelungească durata contractului. Astfel, Iu.S. Haritonova concluzionează că credit-locația este o varietate a leasingului, având particularitățile naționale ale leasingului în Franța, precum și în Belgia și Italia.³²

Conceptul de transfer al „proprietății economice” asupra bunului nu se aplică în Franța, astfel că finanțatorul, în calitate sa de proprietar legal, este îndreptățit la capitalizarea și amortizarea bunului, în timp ce utilizatorul înregistrează în contul de profit și pierderi ratele, ca cheltuieli deductibile.

Producătorul utilajului nu poate să-l transmită în leasing în baza contractului de credit-locație, adică nu este permis leasingul direct.³³ Remarcabil este faptul că activitatea companiilor de leasing este supusă unor reglementări speciale, așa cum este obligativitatea unui minim de capital stabilit de lege, înregistrarea societății la Banca Franței și obținerea statutului de instituție financiară etc.³⁴

Italia. Nici legislația italiană nu ne oferă o definiție a leasingului, însă, în baza principiului autonomiei contractuale, părțile semnatare ale unei convenții sunt libere să determine conținutul acesteia, în limitele impuse de lege. Pe baza uzanțelor create ca urmare a recurgerii pe scară largă la operațiunile de leasing timp de aproape trei decenii, s-au stabilit caracteristicile leasingului financiar – leasingul activelor circulante sau fixe, pentru o perioadă determinată de timp, la sfârșitul căreia utilizatorul are opțiunea de cumpărare a bunului la un preț prestabilit.³⁵

În general, legile franceză și italiană au multe tangențe: este indicat scopul procurării bunului, este stabilit dreptul de opțiune la procurarea bunului la expirarea contractului, nu este restricția de a folosi bunul doar în scopuri profesionale, fiind permis leasingul de consum. Dar există și deosebiri: legea italiană nu conține norme privind corespunderea termenului contractului cu termenul de exploatare a echipamentului, nu este stabilită ordinea de calculare a prețului la care va fi răscumpărat bunul.³⁶

Leasingul financiar este reglementat în particular de legislația fiscală. Astfel, de exemplu, Actul nr. 1329 din 28.11.1965 conține prevederi referitoare la vânzarea noilor piese pentru mașini; Decretul Consiliului nr. 918 din 30.08.1968, precum și Actul nr. 1089 din 25.10.1968 stabilesc că ratele de leasing în cadrul leasingului financiar sunt considerate ca investiții efectuate de locatar; Actul nr. 298 din 06.06.1974 menționează despre automobilele închiriate cu opțiunea de a fi procurate la expirarea contractului.³⁷

Federația Rusă. În pofida faptului că, de regulă, legiitorul moldovean în mare măsură se inspiră din legislația statelor din același mediu economic, mai ales din legislația Federației Ruse, situația cu leasingul a fost de altă natură. În Federația Rusă, Legea cu privire la leasing a apărut doar peste doi ani după ce Parlamentul Republicii Moldova a adoptat legea specială dedicată raporturilor de leasing.

În literatura de specialitate găsim o structurare, în patru etape, a perioadei de dezvoltare a bazei legale privind leasingul în Rusia³⁸:

1. Perioada de până la anii '90, care reprezintă crearea bazelor economice și a tuturor premiselor pentru dezvoltarea relațiilor de leasing, leasingul fiind utilizat în proporții foarte mici și acelea doar în domeniul comerțului extern. Abia în 1990 au început să apară primele companii specializate de leasing.

2. Intrarea în vigoare, în anul 1991, a noilor norme privind efectuarea plăților de amortizare a generat o creștere bruscă a leasingului, inclusiv prin fondarea de noi societăți de leasing.

3. Aprobarea unui șir de acte normative, prin care statul asigura susținerea sa prin stabilirea anumitor

facilități fiscale. Acestea, pe fundalul reducerii nivelului inflației, au dat companiilor de leasing posibilitatea să funcționeze eficient. Până la mijlocul anului 1998, industria leasingului se dezvoltă cu succes.

4. Ultima etapă este remarcabilă prin adoptarea Legii Federației Ruse cu privire la leasing, care a servit un nou imbold pentru dezvoltarea relațiilor de leasing. Ulterior, denumirea legii a fost modificată în Legea privind locațiunea financiară (leasingul), astfel fiind adusă în conformitate cu denumirea Capitolului 34 §6 din Codul civil al Federației Ruse.

Conform Legii Federației Ruse cu privire la locațiunea financiară (leasing), contractul este calificat ca fiind de leasing, dacă conține clauza cu privire la investirea de către locatar a mijloacelor financiare în obiectul leasingului și la transmiterea acestuia locatarului. Detalii privind reglementările Rusiei cu referire la materia leasingului vor fi prezentate, sub aspect comparativ, într-un alt studiu. Aici vom remarca doar că în Rusia reglementările juridice speciale privesc nemijlocit leasingul financiar, leasingului operațional fiindu-i aplicate normele privind locațiunea.*

România. O privire retrospectivă asupra reglementărilor legale privind leasingul în România întâlnim la G. Țița-Nicolescu.³⁹ Potrivit acestuia, pentru prima dată leasingul în România a fost reglementat prin Ordonanța Guvernului nr. 51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing, care și acum este în vigoare, cu modificările aduse. Anterior consacrării legislative a operațiunilor de leasing în România, primele referiri la leasing s-au făcut în Hotărârea Guvernului nr. 72/1993 privind regimul vamal al bunurilor importate ce fac obiectul tranzacțiilor de leasing**. Apoi a urmat Ordonanța Guvernului nr. 12/1995 privind unele măsuri referitoare la regimul vamal al mașinilor, utilajelor și instalațiilor importate în cadrul tranzacțiilor de leasing, precum și la regimul vamal al materiilor prime, pieselor de schimb, materialelor și componentelor folosite în producția proprie a unor agenți economici.***

* Pe lângă reglementările din Codul civil și Legea privind locațiunea financiară (leasingul), Rusia mai are acte normative care prezintă importanță pentru reglementarea leasingului, printre care: (1) Contractul-model privind leasingul financiar al bunurilor mobile cu amortizare deplină, aprobat la 29.12.1995 de către Ministerul Economiei și Ministerul Finanțelor ale FR; (2) Recomandările metodice privind calcularea plăților de leasing din 16.04.1996, aprobat de Ministerul Economiei al FR și (3) Statutul-model al societății de leasing aprobat de Ministerul Economiei și Ministerul Finanțelor ale FR la data de 29.12.1995.⁴⁰

** Actul normativ reglementa aplicarea regimului de import temporar pentru bunurile intrate în țară în baza unor contracte de leasing, însă cu obligația utilizatorului de a achita o sumă de bani reprezentând garantarea plății taxelor vamale. În cazul în care utilizatorul opta pentru cumpărarea bunului, taxele vamale se calculau la valoarea bunurilor de la data încheierii contractului de vânzare-cumpărare.

*** Ordonanța în cauză a permis pentru prima dată aplicarea regimului vamal de import temporar, fără garantarea taxelor vamale, pentru bunurile introduse în țară în baza unui contract de leasing. Termenul în care bunurile introduse în țară urmau a fi restituite sau a primi o nouă destinație vamală era nu mai mare de 36 luni.

Odată cu aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 51/1997, atât Hotărârea Guvernului nr. 72/1993, cât și Ordonanța Guvernului nr. 12/1995 au fost abrogate. Totodată, România are un șir de acte normative care de asemenea legiferează aplicații ale contractului de leasing.*

În concluzie la cele expuse, observăm că în multe state nu există o lege specială care să reglementeze regimul juridic aplicabil operațiunilor de leasing. Totodată, în pofida inexistenței unui act normativ special dedicat leasingului, acesta este folosit pe scară largă în statele la care ne-am referit. În multe țări leasingul are la bază normele de drept civil sau comercial ori regulile aplicabile contractelor numite, avându-se în vedere, de asemenea, legislația fiscală și contabilă privind leasingul, existentă în majoritatea țărilor lumii. Astfel, am observat că țările lumii au recurs la legiferarea operațiunilor de leasing prin legislația comercială, civilă sau contabilă, pornind de la sistemul anglo-saxon inițiat de SUA (Marea Britanie, Germania) sau de la sistemul francez (Belgia, Spania, Elveția), având drept criteriu principal existența opțiunii de cumpărare a locatarului.

La fel se cere concluzia că, pe lângă diversitatea reglementărilor legale ce diferă de la stat la stat, situația se complică și din cauza înțelegerii sau interpretării greșite și confuze a operațiunilor de leasing, acestea fiind asimilate uneori cu vânzarea în rate sau cu locațiunea. Totuși, considerăm că o stabilire legală a instituției leasingului este absolut necesară, chiar dacă în țară există reglementări contabile sau fiscale privind calificarea operațiunilor efectuate la categoria celor de leasing. Mai mult ca atât, deducem necesitatea și

* Ordonanța Guvernului nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale. Aceasta reglementa posibilitatea încheierii unor contracte de leasing imobiliar cu clauză irevocabilă de vânzare având ca obiect active aparținând societății comerciale la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar majoritar; *Hotărârea Guvernului nr. 577/2002* privind aprobarea normelor metodologice de aplicare a Ordonanței Guvernului nr. 88/1997, care prevede la concret elementele pe care trebuie să le conțină un contract de leasing imobiliar cu clauză irevocabilă de vânzare; *Legea nr. 133/1999* privind stimularea întreprinzătorilor privați pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii; *Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 686/25.06.1999* pentru aprobarea Normelor privind înregistrarea în contabilitate a operațiunilor de leasing; *Circulara BNR nr. 3/10.01.2000* privind înregistrarea în contabilitatea băncilor a operațiunilor de leasing; *Hotărârea Guvernului nr. 1114/2001* pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Codului vamal al României; *Regulamentul BNR nr. 3/23.12.1997* privind efectuarea operațiunilor valutare, care, pe lângă delimitarea inechivocă a noțiunilor de leasing financiar și leasing operațional, reglementează condițiile de efectuare a plăților de către utilizatorul rezident către nerezidenți; *Legea nr. 414/2002* privind impozitul pe profit conține reglementări cu referire expresă la operațiunile de leasing, vizând, în principal, cuantumul cheltuielilor deductibile efectuate în cadrul unei operațiuni de leasing, în scopul calculării profitului impozabil. Conform acesteia, în cazul leasingului financiar, utilizatorul este tratat din punct de vedere fiscal ca proprietar al bunului, și amortizarea bunului ce face obiect al leasingului, în cadrul leasingului financiar, se face de către utilizator, cheltuielile (valoarea dobânzii) fiind deductibile *Legea nr. 15/1994* privind amortizarea capitalului imobilizat în active corporale și necorporale.⁴¹¹

importanța delimitării tipurilor de leasing, leasingul financiar fiind obiect de reglementare al unei legislații speciale, deoarece prin esența sa leasingul financiar are o natură juridică deosebită.

Note:

¹ *A se vedea:* M.I. Лещенко. *Основы лизинга: Учебное пособие*. – Москва: Финансы и статистика, 2004, p. 195.

² *A se vedea:* А.О. Левкович. *Формирование рынка лизинговых услуг*. – Москва: Изд-во деловой и учебной литературы, 2004, p. 34; Ю.С. Харитоновна. *Юридическая природа договора финансовой аренды (лизинга)*: Дис. канд. юрид. наук. – Москва, 2001, p. 57.

³ Internet: <http://www.leaseurope.org>

⁴ *A se vedea:* Н.Н. Попова. *Теория и практика использования лизинга в качестве инструмента инвестиций в сельском хозяйстве*. – Йошкар-Ола: МарГТУ, 2003, p. 12.

⁵ *A se vedea:* В.Е. Бочков, Ю.Н. Демин, Д.П. Кацыв. *Международная практика лизинга*. – Москва: МГИУ, 2002, p. 22.

⁶ *A se vedea:* М.И. Лещенко. *Op. cit.*, p. 195.

⁷ *Ibidem*, p. 196.

⁸ *A se vedea:* Н.Н. Попова. *Op. cit.*, p. 13.

⁹ *A se vedea:* А.О. Левкович. *Op. cit.*, p. 85.

¹⁰ *A se vedea:* В.Д. Газман. *Финансовый лизинг: учебное пособие для студентов вузов*. – Москва: ГУ ВШЭ, 2003, p. 236.

¹¹ *Ibidem*, p. 237.

¹² *A se vedea:* G. Țița-Nicolescu. *Regimul juridic al operațiunilor de leasing*. – București: ALL Beck, 2003, p. 21; В.Д. Газман. *Op. cit.*, p. 237.

¹³ *A se vedea:* В.Д. Газман. *Op. cit.*, p. 238.

¹⁴ *A se vedea:* А.О. Левкович. *Op. cit.*, p. 87.

¹⁵ *A se vedea:* G. Țița-Nicolescu. *Op. cit.*, p. 21.

¹⁶ *A se vedea:* В.Д. Газман. *Op. cit.*, p. 240.

¹⁷ *A se vedea:* Osamu Nagano. *The development of an international framework for cross-border leasing* //World Leasing Yearbook, A Euromoney Publication, 1990, p. 16.

¹⁸ *A se vedea:* А.О. Левкович. *Op. cit.*, p. 93.

¹⁹ *A se vedea:* Tetsuo Nishio. *Leasing in Japan* //World Leasing Yearbook, A Euromoney Publication, 1990, p. 215.

²⁰ *A se vedea:* Л.Ю. Васильевская. *Лизинг в Германии и России: опыт сравнительного правового исследования*. – Москва: Моск. гос. ун-т коммерции, 2002, p. 12.

²¹ *A se vedea:* А.О. Левкович. *Op. cit.*, p. 99.

²² *Ibidem*, p. 98.

²³ *A se vedea:* G. Țița-Nicolescu. *Op. cit.*, p. 24.

²⁴ *A se vedea:* А.О. Левкович. *Op. cit.*, p. 99.

²⁵ *A se vedea:* C. Anthony. *Surtees, Leasing in United Kingdom* //World Leasing Yearbook, A Euromoney Publication, 1990, p. 348.

²⁶ *A se vedea:* G. Țița-Nicolescu. *Op. cit.*, p. 31; В.Д. Газман. *Op. cit.*, p. 248.

²⁷ *A se vedea:* В.Д. Газман. *Op. cit.*, p. 249; А.О. Левкович. *Op. cit.*, p. 120.

²⁸ *A se vedea:* А.О. Левкович. *Op. cit.*, p. 120.

²⁹ *A se vedea:* G. Țița-Nicolescu. *Op. cit.*, p. 31.

³⁰ *Ibidem*, p. 22; Ю.С. Харитоновна. *Op. cit.*, p. 57.

³¹ *A se vedea:* Е.В. Кабатова. *Лизинг: правовое регулирование, практика*. – Москва: ИНФРА-М, 1998, p. 56.

³² *A se vedea:* Ю.С. Харитоновна. *Op. cit.*, p. 60.

³³ *A se vedea:* М.И. Лещенко. *Op. cit.*, p. 194.

³⁴ *A se vedea:* В.Д. Газман. *Op. cit.*, p. 265.

³⁵ *A se vedea:* G. Țița-Nicolescu. *Op. cit.*, p. 29.

³⁶ *A se vedea:* Е.В. Кабатова. *Op. cit.*, p. 58.

³⁷ *A se vedea:* Luigi Guatri. *Leasing in Italy* //World Leasing Yearbook, A Euromoney Publication, 1990, p. 210.

³⁸ *A se vedea:* В.А. Горемыкин. *Лизинг: Учебник*. – Москва: 2003, p. 119; А.О. Левкович. *Op. cit.*, p. 121.

³⁹ *A se vedea:* G. Țița-Nicolescu. *Op. cit.*, p. 16.

⁴⁰ *A se vedea:* В.Г. Макеева. *Лизинг*. – Москва: Инфра-М, 2003, p. 191.

⁴¹ *A se vedea:* G. Țița-Nicolescu. *Op. cit.*, p. 16-19.